

digheder. Ogsaa i Prøjsen findes Beskyttelseslove af 1902 og 1907, der tager Hensyn til Bevaringen af Gaders og Pladers gamle Udseende. For at værne disse bemyndiges de enkelte Kommuner til at udstede „Statutter“, ved hvilke ikke blot Opførelsen af skæmmende Nybygninger, men ogsaa „Forandringer paa enkelte Bygninger af historisk eller kunstnerisk Betydning“ gøres afhængig af Bygningspolitiets Tilladelse, naar deres Særpræg (Eigenart) eller det Indtryk, de fremkalder, lider Skade ved Bygningsarbejdet“. Senere har en Kendelse af Overforvaltningsretten (12. Juni 1914) bemyndiget Kommuner, der havde en gammel Kærne (Altstadt) af kunstnerisk eller historisk Betydning, til at inddrage hele denne Bydel under det i Loven af 1907 givne Værn. Ligeledes kan det anføres, at den prøjsiske Ekspropriationslov af 11. Juni 1874 har fundet Anvendelse paa dette Felt.

Det foreliggende Forslag tilsigter under Hensyntagen til vore særlige Samfundsforhold og Retsopfattelse at omplante disse Principper paa dansk Grund, idet det foreslaas, at Bygninger af historisk eller kunstnerisk Værdi optages paa en Fortegnelse, der udarbejdes af Undervisningsministeriet med sagkyndig Bistand, og derved underkastes en nærmere angiven begrænset Fredning. Der er imidlertid med Hensyn til de Bygninger, om hvis Fredning der i det hele kan være Tale, Grund til at sondre efter deres større eller mindre historiske eller kunstneriske Værdi, og det foreslaas derfor, at Bygningerne paa Fortegnelsen deles i 2 Grupper — A og B —, saaledes at de egentlige Fredningsbestemmelser i snævrere Forstand kun bringes til Anvendelse paa de paa Fortegnelsen under Klasse A opførte Bygninger, medens der med Hensyn til Bygninger under Klasse B nærmest kun indføres en Pligt til en vis Tid i Forvejen at anmelde planlagte større Arbejder, hvorved der kan blive Tid til at give Ejeren en sagkyndig Vejledning med Hensyn til, hvorledes Istandsættelsen bedst foretages uden at skade Ejendommens historiske eller kunstneriske Værdi; skulde Ejeren ønske helt at nedrive Bygningen, vil dog en Hjemmel til større Indgriben være ønskelig for Statsmagten ogsaa overfor denne Gruppe Bygninger — jfr. nærmere § 5. Med Hensyn til de under Klasse A opførte særlig fremragende Bygninger, hvad enten de tilhører Stat, Kommune, offentlige Stiftelser eller private Personer og Selskaber, foreslaas, at de underkastes et lignende sag-

kyndigt Tilsyn som det, der i Kirkesynsloven af 1861 er givet de mere monumentale Kirker ved „Det særlige Kirkesyn“.

At de Staten, Kommunerne og offentlige Stiftelser tilhørende fremragende Bygninger underkastes en saadan Kontrol, vil ikke findes mærkeligt, men Loven vilde kun i meget ringe Grad komme til at opfylde sit Formaal, hvis der ikke under Klasse A kunde optages ogsaa Ejendomme i privat Eje.

Det maa ganske vist indrømmes, at der herved paalægges Ejerne en Forpligtelse, der vil kunne føles som Indgrib i hans hidtidige frie Raadighed over sin Ejendom. Naar man alligevel i Lighed med, hvad der — som ovennævnt — er Tilfældet i flere andre Lande, har medtaget ogsaa Ejendomme i privat Eje, er det ud fra den Betragtning, at Samfundsinteressen i Bevarelsen af saadanne fremragende Bygninger, gennem hvilke dansk Kultur og Historie gennem Aarhundreder afspejler sig, er saa betydelig, at den private Ejers Interesse til en vis Grad maa staa tilbage for den.

Det maa dog herved bemærkes, at det har vist sig, at det her kun drejer sig om et forholdsvis ringe Antal Bygninger, efter en af sagkyndige foretagne foreløbig Undersøgelse neppe over 200 Stkr., nogenlunde ligelig fordelt paa Land og By. — Endvidere maa det bemærkes, at Loven samtidig paa vigtige Punkter byder Ejeren økonomiske Fordele (§ 7), og at den i ingen Henseende lægger noget Baand paa hans Ret til frit og uhindret at kunne afhænde, pantsætte eller udleje sin Ejendom.

Med Hensyn til Forslagets enkelte Paragraffer bemærkes følgende:

Til § 1.

Paa Fortegnelsen, der tænkes udarbejdet af Nationalmuseets 2den Afdeling, skal kun opføres: Bygningsens Beliggenhed og Matr.-Nr., dens omtrentlige Alder og dens Ejers og Brugers Navn. Da der ofte paa eller i en for øvrigt interesseløs Bygning kan forekomme Enkeltheder af stor Betydning — f. Eks. en Portal, et Stukloft eller lign. —, findes det rigtigst ligeledes at medtage disse.

Man har fundet det fornødent at sætte en vis Minimalgrænse for, hvilken Alder de paagældende Bygninger maa have, og har i saa Henseende anset en Alder af 100 Aar for passende.

Ved Bestemmelsen om periodiske Revisioner tilsigtes det navnlig at holde Mu-